

Przemyśl, dnia 16.11.2017 r.

Szanowny Pan

Marek Kuchciński

Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

Na podstawie art. 192 Regulaminu Sejmu przedkładam Panu Marszałkowi interpelację do Ministra Obrony Narodowej Antoniego Macierewicza w sprawie usunięcia z tablicy na Grobie Nieznanego Żołnierza w Warszawie nazwy „Bircza 1945 – 1946” w dniu 10 listopada 2017 r.

Tablice upamiętniają miejsca walk Oddziałów Polskich Państwa Podziemnego, Wojska Polskiego, samoobrony, chroniących ludność polską przed siłami Ukraińskiej Powstańczej Armii i Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów.

Na jednej z tych tablic znalazła się również nazwa wsi Bircza w powiecie przemyskim, której mieszkańcy stawiali opór ukraińskim nacjonalistom kilkakrotnie w latach 1945-1946.

Tablice te zostały odnowione i w dniu 9 listopada 2017 r. nowo założona tablica miała również nazwę „Bircza 1945–1946”.

Jak wynika z doniesień prasowych, po kilku godzinach tablica z nazwą Bircza została zdjęta i założono tablicę bez nazwy Bircza, najprawdopodobniej pierwotna tablica została obcięta o nazwę Bircza, która była na samym dole tablicy.

Według dostępnych informacji historyków, wielu opracowań naukowych, w tym również Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie, w latach 1945-1946 na terenach obecnej gminy Bircza były intensywne działania UPA, polegające na trzech atakach na samą wieś Bircza w dniach: 22 października 1945 r., 29 listopada 1945 r. oraz w nocy z 6 na 7 stycznia 1946 r. Odnotowano w tym czasie również napady UPA na okoliczne wsie: Łodzinkę Górną, Kotów, Jawornik Ruski, Żohatyn, Starą Birczę, Hutę Brzuską, Rudawkę i Boguszówkę.

Przełomowa bitwa była w nocy z 6 na 7 stycznia 1946 r., kiedy około godziny trzeciej nad ranem UPA uderzyła jednocześnie ze wszystkich stron na Birczę, zapalili kilka budynków na skrajach miasteczka (Bircza przed II wojną miała status miasta, m.in. była tam siedziba Sądu Grodzkiego).

Pierwszy atak UPA został odparty ogniem broni maszynowej żołnierzy garnizonu Wojska Polskiego z dużymi stratami dla banderowców. Banderowcy powtórnie uderzyli na Birczę jeszcze przed świtem i znów na przedpolu zatrzymał ich silny ogień. Zaczęta walka ogniowa trwała do świtu, po czym banderowcy wycofali się.

W walkach z UPA w rejonie Birczy poległo 167 żołnierzy Wojska Polskiego, 57 milicjantów i 18 członków milicji pomocniczej. Wśród tych poległych byli też żołnierze Armii Krajowej, którzy wcześniej wstąpili do milicji czy Wojska Polskiego, byli przedstawiciele innych organizacji Polski podziemnej, mężczyźni ochotnicy spośród miejscowej ludności.

Niejednokrotnie znali swoich prześladowców, często sąsiadów, członków UPA, gdyż w rejonie Birczy wioski były zasiedlone przez Polaków i Ukraińców, przy czym jeżeli chodzi o liczbę narodowości w poszczególnych wioskach, to przewagę mieli Ukraińcy.

Według opinii mieszkańców, potomków Polaków, którzy walczyli o polskość tych ziem, w tych działaniach wojennych 1945-1946 na terenie Birczy nie działało NKWD, czeekiści, itp. przebrani na upowców. Wśród poległych upowców Polacy rozpoznawali Ukraińców z Birczy i sąsiednich wiosek.

Twierdzenia szefa ukraińskiego IPN w Kijowie Wołodymyra Wiatrowycza, który od lat neguje banderowskie ludobójstwo na Polakach, Żydach i innych narodowościach oraz atakuje polskich patriotów, są zupełnie nieprawdziwe i odbiegają od faktów historycznych, w szczególności publicznie stawiany zarzut, że polskich wiosek w rejonie Birczy bronili czeekiści.

Decyzja o usunięciu nazwy Bircza z tablicy na Grobie Nieznanego Żołnierza Warszawie bulwersuje mieszkańców powiatu przemyskiego i miasta Przemyśla.

Proszę o wyjaśnienie:

- 1/ jakie były powody zmiany tablic, a w szczególności czy ta decyzja była poparta rzetelną analizą historyczną walk w rejonie Birczy Polskich Sił Zbrojnych, milicji, ludności cywilnej z UPA?
- 2/ jeśli taka analiza ekspercka była, to kto był jej autorem?
- 3/ czy stanowisko w tej sprawie zajął Prezes bądź Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie?
- 4/ czy była to decyzja Ministra Obrony Narodowej?

Z poważaniem
Andrzej Matusiewicz

Posel na Sejm RP